

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research
Cilt: 13 Sayı: 71 Haziran 2020 & Volume: 13 Issue: 71 June 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

YETİŞKİNLİĞE GEÇİŞTE İLİŞKİ İSTİKRARI VE DOYUMU: EYLEMLİLİK VE SOSYAL İLĞİYE ETKİSİNE İLİŞKİN KURAMSAL BİR DEĞERLENDİRME*

STABILITY AND SATISFACTION IN TRANSITION TO ADULT: A THEORETICAL EVALUATION ON THE EFFECT OF ACTION AND SOCIAL INTEREST

Nurbanu YILDIZ**
Hasan ATA***

Özet

Bu çalışmanın temel amacı, eylemliliğin ve sosyal ilginin, ilişki istikrarı ve ilişki doyumu üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olup olmadığını incelemektir. Ayrıca eylemliliğin sosyal ilgi üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olup olmadığı da incelenecektir. Ek olarak, bu değişkenlerin bazı demografik değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. İlişkisel tarama modelinin kullanıldığı çalışmada araştırma grubunu üzere toplam 399 birey oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Çok-Yönlü Eylemli Kişilik Ölçeği", "Romantik İlişkilerde Adlerian Sosyal İlgi Ölçeği", "İlişki İstikrarı Ölçeği" kullanılmıştır. Path modeli ve t-Testi verilerin analizinde yararlanılan temel istatistiklerdir. Yapısal eşitlik modelinin kullanıldığı çalışmada araştırma grubunu, %39.3'ü erkek (n= 157), %60.7'si (n= 242) kadın olmak üzere toplam 399 birey oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, eylemliliğin ($\beta = .21, p < .01$), sosyal ilginin ($\beta = .37, p < .01$) ilişki doyumu üzerinde pozitif ve düşük düzeyde yordayıcı gücünün olduğu ortaya çıkmıştır. Sosyal ilginin ($\beta = -0.15, p < .01$) ilişki istikrarı üzerinde negatif ve düşük düzeyde yordayıcı gücünün olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan analiz sonucunda, sosyal ilginin aracılık rolü gözlenmektedir. Eylemliliğin ($\beta = 0.008, p < .01$) sosyal ilgi üzerinden ilişki doyumuna dolaylı etkisinin düşük ve pozitif olduğu bulgusu elde edilmiştir. Eylemliliğin ($\beta = 0.29, p < .01$) ve sosyal ilginin ($\beta = 0.002, p < .01$) toplam etkisi ilişki doyumu ve ilişki istikrarı ile düşük düzeyde pozitif ilişkili bulunmuştur. Araştırmanın analizi sonrasında elde edilen bulgular, alanyazındaki araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İlişki İstikrarı ve Doyumu, Sosyal İlgi, Eylemlilik.

Abstract

The main purpose of this study is to examine whether agency and social interest have a significant effect on relationship stability and relationship satisfaction. It will also examine whether agency has a significant impact on social interest. In addition, it is examined whether these variables differ according to some demographic variables. In the study in which the relational screening model was used, a total of 399 individuals constituted the research group. In the research, "Multidimensional Action Personality Scale", "Adlerian Social Interest Scale in Romantic Relations", "Relationship Stability Scale" were used as data collection tools. Path model and t-Test are the basic statistics used in the analysis of data. In the study in which the structural equation model was used, the research group consisted of 399 individuals, 39.3% being male (n = 157) and 60.7% (n = 242) being a total of 399 individuals. As a result of the research, it was revealed that agency ($\beta = .21, p < .01$), social interest ($\beta = .37, p < .01$) had a positive and low predictive power on relationship satisfaction. It was revealed that social interest ($\beta = -0.15, p < .01$) had negative and low predictive power on relationship stability. As a result of the analysis, the mediating role of social interest is observed. It was found that the indirect effect of agency ($\beta = 0.008, p < .01$) on social satisfaction was low and positive. The total effect of agency ($\beta = 0.29, p < .01$) and social interest ($\beta = 0.002, p < .01$) was found to be positively associated with relationship satisfaction and relationship stability. Findings obtained after the analysis of the research were compared with the results of the research in the literature.

Keywords: Relationship Stability and Satisfaction, Social Interest, Agency.

* Bu makale, ilk yazarın yüksek lisans tez çalışmasının bir bölümünden oluşturulmuştur.

** Psikolojik Danışman, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, PDR Anabilim Dalı, nurbanuyildiz94@gmail.com

*** Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı, sternum_001@hotmail.com

1.GİRİŞ

Sosyal bir varlık olarak her insan, bulunduğu sosyal yapı içinde çeşitli düzeylerde ilişki kurmaya ihtiyaç duymakta, yakın ilişkiler kurmaya ve başkalarıyla birlikte yaşamını sürdürmeye çalışmaktadır. Romantik ilişkiler ise bir yandan bireyler için en hassas, anlamlı ve özel ilişkiler olarak betimlenirken, diğer yandan en stresli ve kaygı verici ilişkiler olarak da dikkati çekmektedir. İlgili alanyazında, sağlıklı romantik ilişkilerin bireylerin kişisel, sosyal, duygusal ve cinsel gelişimini olumlu yönde desteklediği, sağlıksız romantik ilişkilerin ise bireylerde yoğun strese, içsel çatışmalara ve benlik değerinin düşmesine sebep olduğu belirtilmektedir (Cann, Mangum ve Wells, 2001; Greca ve Harrison, 2005; Kashdan, Volkman, Breen ve Han, 2007).

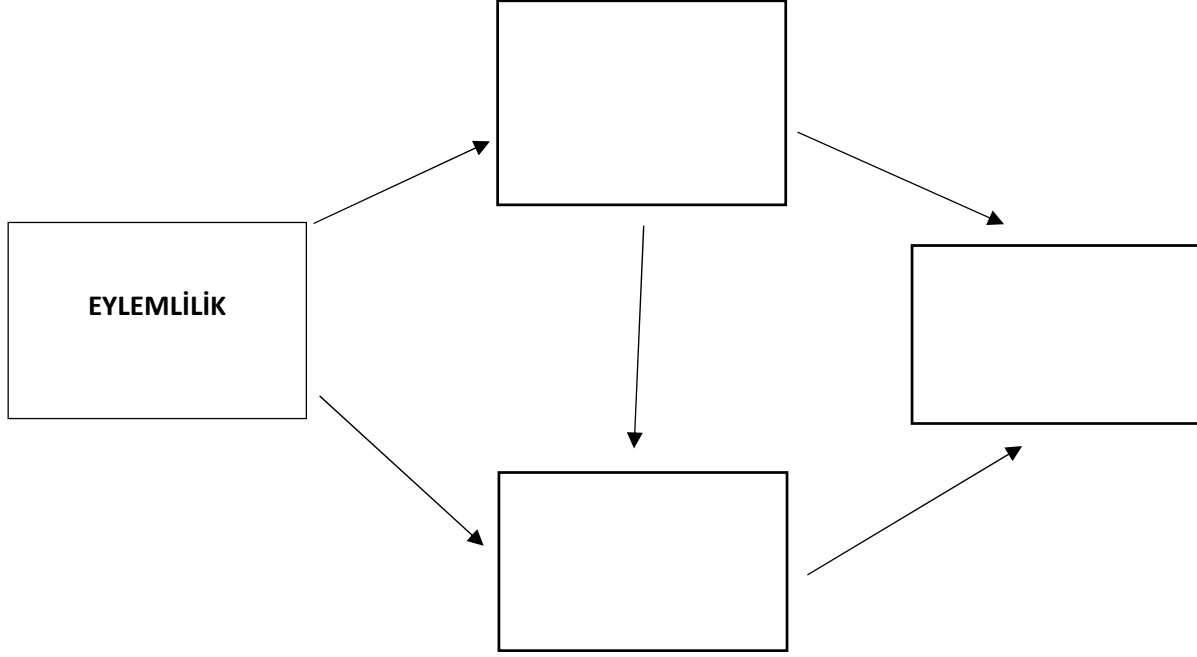
İlişkiler üzerine yaptıkları araştırmalarla çığır açan Gottman ve Levenson (1999) ise, bir ilişkinin çiftler için doyum sağlayıcı ve istikrarlı olmasının bazı özelliklerini saptamışlardır. Gottman ve Levenson'a (1999) göre kriterler; "Benzer çatışma tarzına sahip olmak; çıkmaz yerine diyalogla karakterize olan çatışma çözümü; önleyici onarımların varlığı; sert başlangıç yerine yumuşak başlangıçlar; ödeşme yerine etkiyi kabul etme; olumsuzluğun azalması ve olumlu duygunun varlığı (olumlu/olumsuz oranının eşit ya da 5/1 sınırında olması)" şeklinde sıralamak mümkündür (Akt; Avcı, 2013, s. 35). İlişki doyumu kavramı bireylerin ilişkiden elde ettiği kazançları olumlu olarak değerlendirmesidir (Le ve Agnew, 2003). Kişiler için önemli problemlerden biri doğru bir romantik ilişki yakalayabilmek ve bundan tatmin elde edebilmektir. Romantik ilişkinin oluşabilmesi için doğru kişiyle karşılaşmak, doğru zaman, gayret, şans vb. birçok faktörün olması gerektiği gib bir şekilde seyrediyor olması gerekmektedir (Kaile ve Cavanuagh, 2015). Hawkins'e (1968) göre ilişki doyumu; ilişkinin bütün boyutları düşünüldüğünde, öznel mutluluk ve memnuniyet duyguları olarak tanımlanır. Rusbult (1983) ise ilişki doyumunu, "partnere karşı hissedilen duyguların olumluluğu ve ilişki çekiminin kişilerarası bir değerlendirmesi" olarak açıklamıştır. Romantik ilişkilerdeki doyumsuzluk ise Rusbult (1980) tarafından geliştirilen Yatırım Modeli ile açıklanmıştır. Rusbult, Zembrodt ve Gunn (1982) bireylerin doyumsuzluk yaşadıklarında verdikleri tepkileri dört kategoride toplamışlardır. Bunlar; terk etme, dile getirme, sadakat ve ihmaldir. Terk etme, ilişkiyi bitirmek ya da aktif olarak zarar verici bir şekilde davranmak anlamına gelir. Örneğin; ayrı bir eve taşınmak, ayrılma tehdidinde bulunmak, boşanmak, arkadaş olmaya karar vermek gibi (Akt; Çırakoğlu ve Tezer, 2010).

Eylemlilik, geçmişten şimdiye kadar olan kavramlardan biridir. Eylemlilik ile ilgili incelemeler genellikle felsefenin ve sosyolojinin araştırmalarına bakıldığına görülür. Emirbayer ve Miche (1998) tarafından eylemlilik, eski zamanlarda toplumun eylem evresinin bir etkeni, ilerde ise türlü ihtimalleri düşünme potansiyeli, şu an ve an da yaşanan durumun anın devamlı olması içinde geleceğe yönelik ilgili programları ve eski zamandaki alışkanlık halinde olan bağlamsallaştırma potansiyeli şeklinde açıklanmıştır. Kapsamlı bir şekilde bir perspektiften bakıldığında, eylemlilik kavramının bireylerin içerisinde yaşanan bağlamı planlayabilme potansiyellerini anlatmak için kullanılan bir kavram olduğu denilebilir (Cote ve Levine, 2002). Eylemlilik, sosyal bilimlerin farklı alanlarında tartışılan kavramlardan biridir ve çoğu zaman irade, seçim yapma, benlik, güdülenme, iyi niyetli olma, amaçlı olma, özgürlük ve yaratıcılık kavramlarıyla birlikte değerlendirilmektedir. Fakat bu tanımların daha sağlıklı yapılabilmesi için eylemliliğin farklı unsurlarını ve iç içe geçmiş eylemlilik boyutlarını tespit etmeyi gerektirir (Emirbayer ve Miche, 1998). Parsons (1954) eylemlilik kavramını, amaç ile araç arasındaki gayret biçiminde ele aldığından; Parsons'a göre kişiler topluluk içinde bir kısım roller uygulayarak sosyal bir yapı ortaya çıkarırlar. İnsanlar toplum içerisindeki rollerine uyum sağlamaya yönelik güdü ile dünyaya gelmiştir veya diğer diğer insanların davranışları onları bu duruma getirir. Bununla beraber araştırmalar, eylemliliğin belirli bir zaman süreci içinde gerçekleştiği sonucuna ulaşılmasına yol açmıştır. Yani eylemlilik doğuştan olan veya bir an da gerçekleşen bir kavram değil, süreç içerisinde şekillenen ve oluşan bir kavramdır.

Sosyal ilgi ise; Adler'in Bireysel Psikolojisi'nde öne çıkan ama aynı zamanda en zor ve genel psikoloji alanyazınında de en az anlaşılan kavram "Gemeinschaftsgefühl" dür ve genellikle sosyal ilgi veya sosyal duygu olarak çevrilir. Adler'e göre sosyal ilgi kavramı sağlıklı bir insan olmak için koşuldur (Ansbacher, 1991). Genç yetişkinlik dönemi, gencin yaşamını birlikte sürdüreceği kişiyi bulma uğraşısı içerisine girdiği bir dönemdir. Sosyal ilgi, topluluk duygusu ya da toplumsal duygu (community feeling) anlamını içermekte olup arkadaşlık; empati, sempati, işbirliği, dayanışma, tolerans, ilgi ve bakım göstermeyi kapsar. Sosyal ilgi, Adler'in "yaşam görevleri" (life tasks) adını verdiği iş ilişkileri, arkadaşlık ilişkileri ve aşk ilişkilerinde rol oynar (Ansbacher, 1991, s.28; Leak, 1991, s.136). Soyer (2004, s.30)'in aktardığına göre Adler'in yaşam görevlerinden demek istediği, tüm bireylerin bu konuda kurduğu ilişkilerdir.

Yukarıda verilen tanımlamalar ve açıklamalardan da anlaşıldığı gibi kapsam boyutu oldukça geniş olan bu kavram insandan insana farklılık göstermektedir. Bu farklılığın sebeplerinin ne olduğu ve bu değişkenlerin birbirini yordayıp yordamadığına ilişkin bir çalışma konusu belirlenip, bunun gerçekleştirilmesi için bu araştırma yapılmıştır. Sosyal ilgi gelişiminde ebeveyn ilişkisi de önemli bir yer tutar. Mutsuz bir anne baba ilişkisi sosyal ilgiyi olumsuz yönde etkiler. Çocuğuna karşı aşırı korumacı olan anne veya baba çocuğun sosyal ilgi gelişimini engeller. Bundan dolayı annenin eşine olan duygusal desteğini veya babanın eşine olan duygusal desteğini çocuklarına yöneltmemelidir (İnanç ve Yerlikaya, 2008). Bu bağlamda eylemlilik, sosyal ilgi, ilişki doyumu ve ilişki istikrarı için test edilen model aşağıda sunulmuştur. Aşağıda araştırmanın hipotez modeli ve hipotezleri sunulmuştur;

- 1) Katılımcıların eylemlilik düzeyi sosyal ilgi düzeyini anlamlı bir düzeyde yordamaktadır.
- 2) Katılımcıların eylemlilik düzeyi ilişki doyumu düzeyini anlamlı bir düzeyde yordamaktadır.
- 3) Katılımcıların eylemlilik düzeyi ilişki istikrarı düzeyini anlamlı bir düzeyde yordamaktadır.
- 4) Katılımcıların sosyal ilgi düzeyi ilişki doyumu düzeyini anlamlı bir düzeyde yordamaktadır.
- 5) Katılımcıların sosyal ilgi düzeyi ilişki istikrarı düzeyini anlamlı bir düzeyde yordamaktadır.

Bu modelin test edilmesine ek olarak aşağıdaki ek hipotezler test edilmiştir.

- 1) Katılımcıların eylemlilik düzeyi cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.
- 2) Katılımcıların sosyal ilgi düzeyi cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.
- 3) Katılımcıların ilişki doyumu düzeyi cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.
- 4) Katılımcıların ilişki istikrarı düzeyi cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.

1. YÖNTEM

Bu araştırma, mevcut durumu sorgulayan betimsel bir çalışmadır. Eylemlilik ve sosyal ilginin ilişki doyumu ve ilişki istikrarı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla path modeline dayanarak araştırma oluşturulmuştur. Veriler, farklı yaşlarda olan kişilerden elde edilmiş ve kesitsel araştırma düzeni kullanılmıştır.

2.1 Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki 18-32 yaş arası yetişkinliğe geçiş sürecindeki bireyler, örneklemi ise Kayseri, Ankara, Kırıkkale illerindeki 18-32 yaş arası yetişkinliğe geçiş sürecindeki bireyler oluşturmaktadır. Ölçme araçlarının uygulanacağı kişiler, "18-32 yaş arası yetişkinliğe geçiş sürecindeki

bireyler olmak" durumu dikkate alınarak amaçlı (purposive) örnekleme yoluyla oluşturulmuştur.. Amaçlı örnekleme, temelinde evrenin temsili bir örneği yerine bilakis amaçlı olarak bir ya da birkaç alt kesimini örnek alma prensibine dayanmaktadır. Diğer bir ifadeyle amaçlı örnekleme evren içinden soruna en uygun kesimi gözlem konusu yapma durumunu ifade etmektedir. Araştırmacı amaçlı örneklemede, evrenle ilgili kuramsal bilgilerden, araştırmanın özel amaçlarından ve de kendi bilgilerinden de yararlanarak bir örneklem seçmektedir. Bu araştırmada, araştırma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme çeşitlerinden maksimum çeşitlilik yöntemi benimsenmiştir. Katılımcı grubu da bu bağlamda 18-32 yaş arasındaki yetişkinliğe geçiş sürecindeki bireyler olmak durumu dikkate alınarak seçilmiş ve ölçme araçları bu bireylere uygulanmıştır. Amaçlı örnekleme yönteminin evren değerleri ile ilgili önemli ipuçları vereceği belirtilmektedir

Araştırma içerisinde kullanılan veri toplama araçlarıyla 399 gönüllüye ulaşılmıştır. Araştırmada katılımcılar genellikle pratik sebeplerden ötürü (aynı anda daha fazla veri toplama, örnekleme en uygun kitle olma gibi) üniversite öğrenimi gören bireylerden seçilmiştir. Veriler toplanırken katılımcılarda gönüllülük ilkesi esas alınmıştır. Veri analizleri yapılmadan önce katılımcıların veri toplama araçlarına verdikleri yanıtlar incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda hatalı verilerin de çıkarılmasıyla birlikte analizler 399 katılımcıdan elde edilen verilerle gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların %60,7'si kadın %39,3'ü erkektir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu modele uygun olarak bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkilerin varlığı ve derecesi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu araştırmada eylemlilik bağımlı değişken iken, sosyal ilgi ara değişken, ilişki istikrarı ve doyumunu bağımsız değişkendir.

Eylemlilik ile ilgili verilerin toplanması için Cote (1997) aracılığı ile geliştirilen ve Atak(2009) aracılığı ile Türkçe'ye uyarlanan Çok-Yönlü Eylemlilik Kişilik Ölçeği (ÇEKO; Multi-Measure Agentic Personality Scale (MAPS) kullanılmıştır. Bu ölçek, öz-saygıyı ölçen 5 madde, yaşam amacını ölçen 5 madde, iç denetim odağını ölçen 5 madde ve öz-yeterliliği ölçen 5 madde olmak üzere toplam 20 madde ve dört alt faktörden oluşmaktadır. Maddeler "tamamen katılıyorum"dan (5 puan), "tamamen katılmıyorum"a (1 puan) doğru sıralanan 5 derecelimli bir değerlendirme ölçeği üzerinde işaretlenmektedir. Her bir alt ölçekten alınabilecek puanlar 5 ile 25 arasında değişmektedir. Orijinal ölçekte 4 alt faktör vardır ve ölçek varyansın % 42'sini açıklamaktadır. Ölçeğin tamamı ve alt ölçekler için Cronbach alfa değerleri .58 ile .86 arasında (ortalama .76) farklılık göstermektedir.

Sosyal ilgi ile ilgili verilerin toplanması için Kalkan(2009) tarafından geliştirilen Romantik İlişkilerde Adlerian Sosyal İlgi Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 24 maddeden oluşmaktadır. Beşli likert tipi bir ölçektir. Maddeler 5 (tamamen katılıyorum) ile 1 33 (kesinlikle katılmıyorum) arasında cevaplanmaktadır. Negatif maddeler ters puanlandıktan sonra ölçekten toplam puan alınmakta ve artan puanlar, romantik ilişkilerde yüksek sosyal ilgi düzeyini göstermektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 24 iken, en yüksek puan 120'dir (Akın, 2015). Ölçeğin geçerlilik çalışmasında yapı geçerliği ve benzer ölçekler geçerliğine bakılmıştır. Soyer tarafından geliştirilen Toplumsal İlgi Ölçeği ile benzer ölçekler geçerliği hesaplanmış ve ölçekler arasındaki korelasyon 0.64 olarak sonuçlanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği için yapılan faktör analizi sonuçlarına göre varyansın %34.13'ünü açıklayan tek faktör bulunmuştur. Ölçeğin, Cronbach α -katsayısı 0.90 olarak hesaplanırken, test-tekrar test güvenilirliği $r = 0.93$ olarak bulunmuştur. Bu araştırmada ölçeğin Cronbach α -katsayısı .72 olarak hesaplanmıştır.

İlişki istikrarı ve Doyumu ile ilgili verilerin toplanabilmesi için Rusbult, Martz ve Agnew (1998) tarafından geliştirilen ve Büyüksahin, Hasta ve Hovardaoğlu aracılığı ile Türkçeye uyarlanan İlişki İstikrarı Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, ilişki istikrarını belirlemek amacıyla üç faktörlü (ilişki doyumunu, seçenekleri değerlendirme ve ilişki yatırımı) olarak da kullanılabilir (Rusbult'tan akt. Büyüksahin, Hasta ve Hovardaoğlu, 2005). Her bir alt ölçeğinde 10 madde olan İİÖ, toplam 30 maddeden oluşmaktadır. Alt ölçeklerin ilk beş maddesi dört dereceli likert tipi bir ölçek üstünden değerlendirilmektedir (1=Tamamen yanlış, 4=Tamamıyla doğru). Diğer maddeler ise 1 (tamamen yanlış) ile 9 (tamamıyla doğru) arasında cevaplanmaktadır (Büyüksahin, Hasta ve Hovardaoğlu, 2005). İİÖ'yü Büyüksahin, Hasta ve Hovardaoğlu (2005) Türkçe'ye uyarlamıştır. Ölçeğin ölçüt geçerliğini sınamak için İlişki İstikrarı Ölçeğinin alt ölçekleri ile Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Ölçekler arasındaki korelasyon katsayıları, -.45 ile .67 değerleri arasında değişmektedir. İİÖ'nün İlişki Doyumu alt ölçeği için Cronbach alfa katsayısı .90 bulunurken, Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme alt ölçeği için .84, İlişki Yatırımı alt ölçeği için de .84 olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerin iki yarım güvenilirlikleri ise sırasıyla .84, .71, ve .78 bulunmuştur (Büyüksahin, Hasta ve Hovardaoğlu, 2005). Bu araştırmada İİÖ'nün alt ölçeklerinin Cronbach alfa

katsayıları ilişki doyumu alt ölçeği için .92, seçeneklerin niteliğini değerlendirme alt ölçeği için .88, ilişki yatırımı alt ölçeği için ise .84 bulunmuştur.

2.3. Süreç

Araştırmada veriler, Google formlar üzerinden ölçek uygulaması şeklinde toplanmıştır. Veriler toplanırken gönüllülük ilkesi esas alınmıştır. Katılımcılara ilk olarak araştırmanın amacına yönelik kısa bir bilgi verilmiş ve devamında araştırmaya katılmak isteyen katılımcılara ölçekler sunulmuştur. Bunun yanında, ihtiyaç halinde katılımcılara ek açıklamalar belirtilmiştir. Katılımcılardan kimlik bilgileri istenmemiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Bütün değişkenler için betimsel istatistikler hesaplanmıştır. Bireyleşme türlerini belirlemek için Ward'ın küme analizi yöntemi kullanılmıştır. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiler korelasyon analizi ile hesaplanmıştır. Araştırmada kurulan modelin test edilmesi için, path analizi kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS programından yararlanılmıştır. Eylemlilik ile sosyal ilginin ilişki doyumu ve ilişki istikrarı üzerine etkisinin olup olmadığını göstermek için Yapısal Eşitlik Modeli kullanılmıştır. Verilerin demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmede ilişkisiz örneklem için t-Testi uygulanmıştır. Veriler analiz edilirken güven aralığı %95 olarak alınmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma kapsamında yapılan analizler ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Sosyal İlgi, Eylemlilik, İlişki doyumu ve İstikrarı kavramları arasındaki ilişki Path modeli doğrultusunda incelenmiştir. Daha sonra değişkenler cinsiyete göre değerlendirilmiştir. Değişkenler arasındaki korelasyonlar ile model analizine ilişkin bulgular sunulmuştur.

3.1 Path Modeline İlişkin Bulgular

Path modeli analizinde, ilgili kuramsal çerçeveler ve yapılan çalışmalar kapsamında hipotez model kurulmaktadır. Daha sonra Path modeli analizi yapılmaktadır. Bu bölümde öncelikle bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki korelasyon değerleri incelenmiştir.

Araştırmada, araştırma grubunun eylemlilik, sosyal ilgi, ilişki istikrarı ve ilişki doyumu değişkenleri ortalama puanları arasındaki korelasyon incelenmiş ve sonuçları Tablo 3.1.1'de gösterilmiştir.

Tablo 3.1.1 Değişkenler Arasındaki Korelasyon Değerleri

Değişkenler	Eylemlilik	Sosyal İlgi	İlişki İstikrarı	İlişki Doyumu
Eylemlilik	1	.24**	.18**	.31**
Sosyal İlgi		1	.02	.42**
İlişki İstikrarı			1	.34**
İlişki Doyumu				1

** p < .01

Korelasyon analizi sonucuna göre, Eylemlilik ile Sosyal İlgi arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı (r=.24; p=.00); Eylemlilik ile İlişki İstikrarı arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı (r= .18; p=.00); Eylemlilik ile İlişki doyumu arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı (r=.31; p=.00); Sosyal İlgi ile İlişki Doyumu arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı (r= .42; p= .00) ve İlişki İstikrarı ile İlişki Doyumu arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı (r= .34; p= .00) bir ilişki bulunmaktadır. Sosyal İlgi ile İlişki İstikrarı arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Bu sonuçlara göre bireylerin eylemlilik ve sosyal ilgi düzeylerinin ilişki istikrarına ve doyumuna yordayıcı ve pozitif ilişkili olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre model testi için gerekli korelasyon yeterliliğine ulaşıldığı söylenebilir. Daha sonra kavramsal modelin test edilmesi işlemine geçilmiştir.

Hipotez modele ilişkin bağımlı değişken eylemlilik, aracı değişken sosyal ilgi, bağımsız (dışsal) değişkenler ise ilişki istikrarı ve ilişki doyumudur. Hipotez modelde sosyal ilgi, ilişki istikrarı ve ilişki doyumunu değişkenlerinin eylemliliği yordama güçleri incelenmiştir.

Tablo 3.1.2. Modelin Path Analizi Sonuçları

Uyum İndeksleri	Uyum Değerleri
Ki-Kare/Serbestlik Derecesi	4.36
RMSEA	0,09
CFI	0.98
IFI	0.98
NFI	0.98
TLI	0.89
GFI	0.99
AGFI	0.95

Test edilen modele ilişkin elde edilen uyum katsayılarına bakıldığında, CFI = 0.98, IFI = 0.98, NFI = 0.98, TLI = 0.89, GFI = 0.99 ve AGFI = 0.95 olduğu görülmektedir. KiKare/Serbestlik Derecesi (χ^2 / sd) 4.36; RMSEA değerlerinin ise 0.09 olduğu görülmektedir (bkz. Tablo 3.1.2.). Uyum indekslerinin kabul edilebilir değerleri değerlendirildiğinde farklı olan görüşlerin olduğu bilinmektedir. Ki-kare istatistik değeri tek başına değerlendirildiğinde bu değer büyük çıktığı fakat daha önce de söylendiği üzere, χ^2 değeri örneklem büyüklüğünü yordadığından, örneklem sayısı arttıkça herhangi bir modeli reddetme olasılığı da artmaktadır. Bu bakımdan incelendiğinde, χ^2 değeri yerine diğer uyum indeksi değerlerinin kullanılmasının daha uygun olduğu ifade edilmektedir (Bentler ve Bonnett, 1980). Brown (2006, 87) RMSEA değerinin .06'dan ve Kline (2005, 139) ise aynı değer .05'ten küçük olmasının mükemmel uyum gösterdiğini, .05 ile .08 arasındaki değerlerin kabul edilebilir bir değer olduğunu ifade etmektedir. RMSEA için Kaplan (2000; Schermelleh-Engel et. al., 2003) 0,08 ile 1 arasında olduğu için kabul edilebilir bir uyumun gösterdiğini belirtmiştir. Yine AGFI, GFI ve CFI değerlerinin de kabul edilebilmesi için .80'den büyük olması gerekmektedir (Byrne ve Campbell, 1999). Bununla birlikte, genel olarak NFI, IFI, AGFI, GFI ve CFI belirtilen değerlerin üstünde ve RMSEA değerinin .08 - 1 arasında olması kabul edilebilir değerler olarak bilinmektedir. Bu durumda modelin NFI ve IFI uyum indekslerinin mükemmel, RMSEA uyum indekslerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu anlaşılmaktadır. IFI değerinin 0.98 olması modelin uyumlu olduğunu gösterir. IFI değeri 1'e yaklaştıkça modelin uyumu artar. (Moss, 2009).

3.2. Eylemlilik, Sosyal İlgî, İlişki İstikrarı ve İlişki Doyumuna İlişkin Bulgular

Katılımcıların eylemlilik düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını test etmek amacıyla bağımsız gruplar için t-Testi kullanılmıştır.

Tablo 3.2.1. Katılımcıların Eylemliliklerinin Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Erkek	157	52,64	8.42	396	2.291	.003
Kadın	241	50.10	8.19			

Tablo 3.2.1'e göre katılımcıların eylemlilik düzeyleri cinsiyete göre manidar bir farklılık göstermektedir, $t(396)=2.291$, $p=.003$. Erkek katılımcıların ($\bar{x} = 52.6$) eylemlilik düzeylerinin kadın katılımcılardan ($\bar{x} = 50,1$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre eylemlilik düzeyi ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılabilir. Eta-kare .01 düzeyinde olup, cinsiyetin eylemlilikte küçük etki büyüklüğüne sahip olduğu söylenebilir.

Katılımcıların sosyal ilgilerinin cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını test etmek amacıyla bağımsız gruplar için t-Testi kullanılmıştır.

Tablo 3.2.2 Katılımcıların Sosyal İlgî düzeylerinin Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Erkek	157	95.35	12.50	395	-3.517	.000
Kadın	240	99.32	9.88			

Tablo 3.2.2'ye bakıldığında katılımcıların sosyal ilgileri cinsiyete göre manidar bir farklılık göstermektedir, $t(395)=3.517$, $p=.000$. Kadın katılımcıların ($\bar{x} = 99.3$) sosyal ilgi düzeylerinin erkek katılımcılardan ($\bar{x} = 95.35$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuçla cinsiyet ile sosyal ilgi arasında anlamlı bir fark olduğu söylenebilir. Hesaplanan eta-kare .03 olduğundan, cinsiyetin sosyal ilgi üzerinde küçük bir etki büyüklüğüne sahip olduğu belirtilebilir.

Katılımcıların ilişki istikrarı düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşımını test etmek amacıyla bağımsız gruplar için t-Testi kullanılmıştır.

Tablo 3.2.3. Katılımcıların İlişki İstikrarlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Erkek	157	5.59	1.05	395	4.680	.000
Kadın	240	5.07	1.11			

Tablo 3.2.3'te görülebileceği gibi, katılımcıların ilişki istikrarlarında cinsiyete göre manidar farklılık bulunmaktadır, $t(395)= 4.680$, $p=.000$. Erkek katılımcıların ($\bar{x} = 5.59$) ilişki istikrarında kadın katılımcılardan ($\bar{x} = 5.07$) daha yüksek puanları olduğu görülmektedir. Buna göre, cinsiyet ile ilişki istikrarı arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılabilir. Eta-kare değeri .05 olarak hesaplanmış olup, bu değer cinsiyetin ilişki istikrarı üzerinde küçük bir etkiye sahip olduğu anlamına gelir, denilebilir.

Katılımcıların ilişki doyumu düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşımını test etmek amacıyla bağımsız gruplar için t-Testi kullanılmıştır.

Tablo 3.2.4. Katılımcıların İlişki Doyumlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Erkek	155	7.08	1.50	392	.627	.531
Kadın	239	6.96	1.97			

Tablo 3.2.4'e göre, katılımcıların ilişki doyumlarında cinsiyete göre manidar bir fark yoktur, $t(392)= .627$, $p=.531$. Bu durum, cinsiyetin ilişki doyumu üzerinde etkili bir değişken olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde araştırma sorularının test edilmesi sonucunda sağlanan bulgular, ilgili alanyazında yer alan çalışmalar ve görgül çalışmalar kapsamında tartışılmıştır. Bulgular tartışılır iken, bir önceki bölümdeki sıra dikkate alınmış ve öncelikle çalışmada yer alan demografik değişkenlerin eylemlilik, sosyal ilgi, ilişki doyumu ve istikrarı karşılaştırılmasına ilişkin sonuçların tartışılmasına yer verilmiştir. Daha sonra eylemlilik ve sosyal ilginin ilişki doyumu ve ilişki istikrarı üzerindeki yordama gücüne ilişkin Path model analizi sonuçlarının tartışılmasına yer verilmiştir.

Genel olarak bulgulara bakıldığında, eylemlilik, sosyal ilgi ve ilişki doyumunun cinsiyete göre farklılaştığı, ilişki istikrarının farklılaşmadığı bulunmuştur. Eylemlilik ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında Atak ve Taştan (2012) tarafından yapılan çalışmada eylemlilik düzeyinin cinsiyete göre erkekler lehine değiştiği görülmektedir. Bu bulgu ile bu araştırma sonucu benzerlik göstermemektedir. Cote (1997, 2002) tarafından üniversite öğrencilerinde öz saygı, öz yeterlilik, iç denetim odağı ve yaşam amaçlarını içeren eylemlilik düzeyi ile çeşitli değişkenlerin ilişkisinin bulunduğu araştırmada ise eylemlilik ile cinsiyet arasında bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu farklılığın sebebi kültürel nedenler ile açıklanabilir. Civan (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmada eylemliliğin alt boyutları olan öz saygı ve yaşam amacının cinsiyete göre farklılaştığı bulunmuştur. Kadın ve erkekler arasında eylemlilik düzeylerinin bu biçimde farklılaşmasında çalışmanın yapıldığı araştırma grubunda kişilerin farklı özelliklere sahip olduğu, araştırmada yer alan değişkenlerin ya da araştırmanın konusunun etkili olabildiği düşünülmektedir. Toplumsal cinsiyet rollerinin cinsiyetler arasındaki bu farklılaşmanın sebebi olduğu söylenebilir.

Sosyal ilgi ile alakalı çalışmalarda Grever, Tseng ve Friedland (1973) yaptıkları araştırmaya göre kadınların sosyal ilgi düzeylerini erkeklere göre daha yüksek bulmuştur. Aynı şekilde Crandall (1980)'ın yaptığı araştırma sonucunda da üniversitede okuyan kız öğrencilerin sosyal ilgi düzeylerini erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu bulmuştur. Bu araştırmada da kadınların erkeklere göre sosyal ilgi

düzeyinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Soyer (2001) tarafından yapılan araştırma sonucunda ise cinsiyetler arasında sosyal ilgi düzeyinin anlamlı bir fark oluşturmadığı bulunmuştur. Bu bulgu ile bu araştırma sonucu benzerlik göstermemektedir. Kalkan'ın (2010) yaptığı çalışmada kadınların sosyal ilgi düzeyinin erkeklerden anlamlı ölçüde yüksek olduğunu saptamıştır. Önal'ın(2019) yaptığı çalışmada buna paralel olarak kadınların sosyal ilgi düzeyinin erkeklerden anlamlı bir şekilde yüksek bulunmuştur. Soyer (2001b) ise, üniversite öğrencilerinde bazı değişkenlere göre sosyal ilgi düzeyini incelediği araştırmasında, cinsiyet yönünden anlamlı bir bulguya ulaşmamıştır.

Le ve Agnew (2003) yaptığı meta-analiz çalışmasında kadınların erkeklere göre ilişki doyumu konusunda daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Buna paralel olarak Büyüksahin-Sunal ve Okutan (2010) ve Aslan Yılmaz (2014) kadınlarda ilişki doyumunun erkeklere göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Öztürk (2015) ise ilişki doyumunun cinsiyete göre farklılaşmadığını söylemiştir. Bu çalışmada da ilişki doyumunun cinsiyete göre farklılaşmadığı bulunmuştur. İlişki istikrarı düzeyinde ise erkek katılımcıların manidar bir şekilde kadınlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Taluy (2013) kadınların ilişkiye daha fazla yatırım yaptığını tespit etmiştir. Araştırma sonuçlarının farklılık göstermesine sebep olarak toplumun cinsiyetlere verdiği rollerin kültüre göre değişmesi sebep gösterilebilir. Toplum kadınlara ve erkeklere yaşanan bölge ve kültüre göre farklı rol kalıpları yüklemekte, bu da bireylerin rollerinde farklılaşmalara sebep olmaktadır. Türk kültüründe de kadınlara verilen roller farklı yaklaşımlarına neden olmuş olabilir.

İlişki doyumu ve eylemlilik arasında pozitif ve çok düşük düzeyde, sosyal ilgi ve ilişki istikrarı arasında negatif ve çok düşük düzeyde, eylemlilik ve sosyal ilgi arasında da pozitif ve orta düzeyde ilişki bulunmuştur. İlişki doyumu ve ilişki istikrarı arasında pozitif ve çok düşük düzeyde ilişki bulunmuştur. Araştırma kapsamında kurulan hipotez modelde eylemlilik, sosyal ilgi, ilişki doyumu ve ilişki istikrarı arasındaki ilişki durumlarının incelenmesi sonucunda elde edilen bulgular incelenmiştir. Analiz sonucunda eylemlilik ve sosyal ilgi durumlarının ilişki doyumu ve ilişki istikrarı üzerindeki etki gücünün düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eylemliliğin sosyal ilgi üzerinde etkisi olduğu söylenebilir. Ayrıca eylemliliğin sosyal ilgiyi düşük düzeyde yordadığı ve sosyal ilginin eylemlilik ile ilişki doyumu ve ilişki istikrarı arasındaki aracılık gücünün var olduğu bulgusu tespit edilmiştir.

Path modeli ilgili bulgulara genel olarak bakıldığında hem eylemliliğin hem sosyal ilginin ilişki doyumunu ve ilişki istikrarını yordadığı söylenebilir. Path modelinden yola çıkıldığında katılımcıların eylemlilik ve sosyal ilgi düzeylerinin ilişki doyumu ve ilişki istikrarı üzerinde etkisinin olduğu söylenebilir. Ayrıca eylemliliğin sosyal ilgiyi düşük düzeyde, ilişki doyumunun da ilişki istikrarını düşük düzeyde yordadığı ve sosyal ilginin, eylemlilik ile ilişki doyumu ve ilişki istikrarı arasında aracılık gücünün var olduğu söylenebilir. Değişkenlerden sosyal ilgi ile araştırmalara bakıldığında, sosyal ilgi düzeyi daha yüksek olan insanların arkadaşlık, anlayışlı olma, bütün olma, maneviyat ve bağımsızlık gibi özellikleri kendisinde taşıdığı belirtilmiştir. (Bubenzer, Zarski ve Watter,1991: 134; Crandall, 1981: 56; Leak, Millard, Perry ve Williams, 1985: 206; Watkins, 1994: 94). Crandall ve Harris (1991: 117) tarafından yapılan çalışmada sosyal ilgisi daha yüksek olan insanların işbirliğine eğilimli olma ve empati kurma düzeylerinin daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Kaplan (2003: 38), işbirliği ile sosyal ilgi arasında anlamlı ilişkinin olduğunu belirtmiştir. Ulaşılabilir alanyazındaki ilişki doyumu ve ilişki istikrarı ile ilgili çalışmalar incelendiğinde eylemlilik ve sosyal ilgi arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmanın olmadığı görülmüştür.

Yapılan bu tez çalışmasında temel amaç eylemlilik ile ilişki doyumu ve ilişki istikrarı ilişkisinde sosyal ilginin aracılık etkisini incelemektir. Araştırmanın bir diğer amacı ise cinsiyet değişkenine göre eylemlilik, sosyal ilgi, ilişki doyumu ve ilişki istikrarının farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Araştırmanın bir başka alt amacı ise eylemlilik ile sosyal ilginin ilişki doyumunu ve ilişki istikrarını; eylemliliğin sosyal ilgiyi; ilişki doyumunun da ilişki istikrarını yordayıp yordamadığını incelemektir. Bu amaçlar doğrultusunda yapılan incelemeler sonucunda ilişki üzerinde cinsiyetin anlamlı farklılığa sahip olduğu ve kadınların erkeklere göre anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Bu durumun temel sebebi olarak, Türk kültüründe kadınların aileyi, ilişkiyi sahiplenmesi yönünde, daha ılımlı yaklaşımları örnek olarak gösterilebilir.

İnsan yaşamında önemli bir yere sahip olan eylemlilik, sosyal ilgi, ilişki doyumu ve ilişki istikrarı araştırma kapsamında çeşitli değişkenlerle ilişkisinin incelenmesinin ilerleyen dönemlerde de alan çalışanlarına ve uzmanlara katkısının olabileceği düşünülmektedir.

Alanyazındaki araştırmalara göz atıldığında bu konuda çok az araştırmaya rastlanmıştır ve ilişki doyumu ve ilişki istikrarı ile eylemlilik arasındaki ilişkide sosyal ilgi kavramının aracılık etkisini inceleyen bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulardan hareketle, ilişki doyumu ve ilişki

istikrarında eylemlilik ve sosyal ilginin önemli olduğu, gerçekleştirilecek önleme ve müdahale çalışmalarında bu faktörlerin de göz önünde bulundurulabileceği önerilmektedir.

Son günlerde daha sık konu olan ilişki doyumu ve ilişki istikrarı danışma psikolojisi alanında çalışan psikolojik danışmanlar ve diğer alan çalışanları için danışanların sıklıkla başvuracağı önemli bir problem alanı olduğu ve olmaya da devam edeceği düşünülmektedir. Bu kapsamda alan çalışanları için, bizim çalışmamızda da bilimsel olarak ortaya konulan eylemlilik ile sosyal ilginin ilişki doyumu ve ilişki istikrarı ile ilişkisini analiz etmeleri ve önleme, müdahale çalışmalarını da bu bulgulara göre şekillendirmeleri önerilmektedir.

Sosyal ilginin ilişki doyumu ve ilişki istikrarı yordayıcısı olduğu bulgusu, bu probleme müdahalede edecek olan psikolojik danışmanlar, diğer alan çalışanları ve uzmanları için dikkat edilmesi gereken bir husus olduğu öngörülmektedir. Buradan hareketle planlanacak önleme ve müdahale çalışmalarında alan çalışanlarına sosyal ilgi faktörünü de dikkate almaları gerektiği önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Adler, A. (2004). *Psikolojik aktivite (üstünlük duygusu ve toplumsal ilgi)*. (B. Çorakçı, Çev), İstanbul: Say.
- Akbalık Doğan, Ö. (2010). *Evlü bireylerde olumlu yanılama: İlişki bağlanımı ile nedensel ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiler*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ansbacher, H. L. (1991). The concept of social interest. *Individual Psychology: Journal of Adlerian Theory, Research ve Practice*, 41(1), 28-46.
- Aslan Yılmaz, H. (2014). *Yakın ilişkilerde izlenim ayarlamacılığı ve özbilincin yatırım modeli çerçevesinde incelenmesi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Atak, H. ve Taştan, N. (2012). Agency in the emerging adulthood period: An introductory study in Turkey. *European Journal of Social Sciences*, 32(1), 97- 107.
- Avcı, Ö. H. (2013). *Evlüğe Hazırlık Programının Çift İlişkileri ve ilişki İstikrarı Üzerindeki Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Bentler, P.M., & Bonnett, D.G.(1980). Significance tests and goodness of fit for the analysis of covariance structures. *Psychological Bulletin*, 88, 588-606.
- Brown T.A., (2006). *Confirmatory Factor Analysis for Applied Research*. New York: The Guilford Press.
- Bubenzer, Donald, John Zarski, Donald Walter. 1991. Measuring Social Interest: A Validation Study. *Individual Psychology: Journal of Adlerian Theory, Research & Practice*, sayı 47, ss. 124-135.
- Büyüksahin-Sunal, A., ve Okutan, N. (2010). Romantik İlişkilerde Bağlanım: Dindarlık Algısı ve Romantik İlişkilerle İlgili Kalıpyargılar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13 (26), 80-88.
- Byrne, B. M. & Campbell, T. L. (1999). Cross-cultural comparisons and the presumption of equivalent measurement and theoretical structure: A look beneath the surface. *Journal Of Cross-Cultural Psychology*, 30, 557 – 576.
- Cann, A., Mangum, J. L. & Wells, M. (2001). Distress in response to relationship infidelity: The roles of gender and attitudes about relationships. *The Journal of Sex Research*, 38, 185-190.
- Civan, S. (2016). *Eylemlilik ve kendini sabotaj arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Crandall, J. (1980). Adler's concept of social interest: theory measurement and implication for adjustment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39 (3), 481-95.
- Crandall, J. (1991). Scale for Social Interest. *Individual Psychology*, sayı 47, ss. 106-114.
- Crandall, J., Michael Harris. (1991). Social Interest, Cooperation and Altruism. *Individual Psychology*, sayı47, ss. 115-119.
- Cote, J. E. (1997). An empirical test of the identity capital model. *Journal of Adolescence*, 20, 421-437.
- Cote, J. E. (2002).The role of identity capital in the transition to adulthood: The individualization thesis examined. *Youth Study*, 117-134.
- Côté, J. E., & Levine, C. G. (2002). *Identity formation, agency, and culture: A social psychological synthesis*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Çırakoğlu, O.C. ve Tezer, E. (2010). Kontrol odağı ve eleştirel düşünmenin üniversite öğrencilerinin ilişki doyumsuzluklarına verdikleri tepkiler üzerindeki yordayıcı rolü. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(26), 29-41.
- Doğan, M.(2013). Doğrulamalı Faktör Analizinde Örneklem Hacmi, Tahmin Yöntemleri ve Normalliğin Uyum Ölçütlerine Etkisi
- Emirbayer, M. & Mische, A. (1998). What is agency? *American Journal of Sociology*,103, 962-1023.
- Greever, K. B., Tseng, M. S. & Friedland, B. U. (1973). Development of the social interest index. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 41(3), 454-458.
- Greca, A. M. L. & Harrison, H. M. (2005). Adolescent peer relations, friendships and romantic relationships: Do they predict social anxiety and depression?. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 34(1), 49-61.
- Hawkins, J. L. (1968). Associations between companionship, hostility, and marital satisfaction. *Journal of Marriage and Family*, 30 (4),647-650.
- İnanç, B. ve Yerlikaya, E. E. (2008). *Kişilik kuramları*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kalkan, M. (2010). Ergen romantik ilişkilerinde duygusal istismar, fiziksel istismar ve soruna yönelmeye Adlerian bir bakış: Sosyal İlgi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(3), 242-247.
- Kashdan, T. B., Volkman, J. R., Breen, W. E. ve Han, S. (2007). Social anxiety and romantic relationships: The costs and benefits of negative emotion expression are contextdependent. *Journal of Anxiety Disorders*, 21, 475-492.
- Kaplan D. (2000). *Evaluating and Modifying Structural Equation Models. Structural Equation Modeling: Foundations and Extensions*. 1st ed. Thousand Oaks, CA: Sage Publications. p.107
- Kaplan, Howard. (2003). The Relationship of Social Interest to Cooperative Behavior. *Journal of Individual Psychology*, sayı 34, ss. 36-39.
- Kline, R.B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*. (2nd. Ed.), New York : The Guilford Press.
- Le, B., & Agnew, C. (2003). Commitment and its theorized determinants: A meta- analysis of the investment model. *Personal Relationships*, 10(1), 37-57.
- Leak, G. K. & Williams, D. E. (1989). Relationship between social interest, alienation, and psychological hardness. *Individual Psychology*, 45(3), 369.

- Leak, Gary, Richard Millard, Nancy Perry, Dale Williams. 1985. An Investigation of the Nomological Network of Social Interest. *Journal of Research in Personality*, sayı 19, ss. 197-207.
- Önal,E. (2019). *Ufuk Üniversitesi lisans öğrencilerinin sosyal ilgilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öztürk, A. (2015). *Bireylerin sosyal medya kullanım davranışları ile ilişki doyumu düzeyi arasındaki bağlantıların değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. & Müller, H., (2003). Evaluating the fit of structural equation models: tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8, 2, 23-74.7
- Schwartz S.J, Cote J.E., Arnett J.J. (2005). Identity and agency in emerging adulthood: Two developmental routes in the individualization process. *Youth ve Society*; 37(2) 201- 229.
- Soyer, M. (2001). *Üniversite öğrencilerinin toplumsal ilgi düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Soyer, M. (2004). Toplumsal İlgî Ölçeği'nin uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(21), 29-34.
- Soyer, M. (2001). *Üniversite öğrencilerinin toplumsal ilgi düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Şahin, C. (2015). *20-40 yaş arası bireylerde erken dönem uyumsuz şemalar ve ilişki istikrarı arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Taluy, N. (2013). *İkili ilişkilerde mükemmeliyetçilik ve çatışma çözme tepkileri: Yatırım modeli çerçevesinde yapılan bir çalışma*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Taylor, S. E., Peplau, L. A. & Sears, D. O. (2003). *Social psychology*. New Jersey: Prentice Hall.